

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 10. vinotoka 1865.

List 29.

Fabiola.

IV.

Zemlja, na kateri so se godile prigodbe, od katerih knjiga Fabiola pripoveduje, je znamenita, je klasična zemlja; osebstva, ktere se v tej knjigi med drugimi nahajajo, so slavne in spominja vredne, in njih uravna stran tako neizrečeno lepa, blaga in spodbudna, da nikdo, naj bo priprost ali izobražen čitatelj, zunaj če je popolnoma spačen, knjige te iz rok brez duhovnega prida in dobička djati ne more. To smo omenili in tudi kolikor toliko v treh dozdanih spisih pojasnili, s tem pa tudi dokazali viši vrednost in pravo izverstnost te knjige. Danas pa pridemo do Fabiole same, to je do osebe, po kateri je knjiga imenovana.

Fabiola je bila viteške rodovine, hči Fabija, silno bogatega Rimljana. Rojstvo njeno bila je smert materna. Edini otrok in ljubljenska očetova imela je vse, karkoli si je pozelela, ni je bilo reči, ako je bila mogoča, da bi jo ji bili odrekli. Krasna, bogata in prevzeta zapovedovala in gospodovala je v svojem krožju ko samolastna vladarica, njena volja bila ji je vse, zgoditi se je mogla, in gorje sužnji, ktera bi ji bila nasprotvala! Fabiola bila je tudi učena, znanstveno izobražena Rimljanka, njen oče dajal ji je učitelje učene in izverstne, veliko je brala in pretuhtovala in živela ko modrijanka epikurejka. Keršanstvo, ktero ji je bilo le po imenu znano, je v globočini svojega serca zaničevala, zaverгла pa tudi malikovavstvo ko prazne basni. Visoka, učena hči Fabijeva ni vervalo v večnost, bila ji je prazna reč. Vsa njena poglavitna skerb merila je torej le na to, da bi si življenje slajšala, ter vživela ga z vsemi njegovimi sladkostmi, ne pa kje v studni sirovi podobi, temveč pod zagrinjalom oblike in omike. Fabiola, vsa neverna, bila je pa vender spodobnega, spoštene in sramožljivega vedenja, njen ponosni duh ohranil jo je in pravno, čedno. Modrijanka je vse dobro prevdarjala in ohranila to, kar je spoznala za resnico. Zaničevala je sicer keršanstvo, pa le zato, ker bila je polna krivih misel v zadevi njegovi in ga ni poznala; zaverгла je malikovavstvo, ker ga je ko basnarijo razvidila, in tako sama sebi in svoji omejeni, da si tudi zbujeni, zdravi pameti prepušena živela je brez Boga v nekakem osebnem mnenju, da je s človekom o smerti za zmeraj konec.

V takem verskem stanu opomni Fabiolo nekega dne Sira, njena sužnja, človeške duše ko bitja neumerljivega. Visoka, prevzeta Rimljanka zasmehuje tako misel, se je pa vender ne more znebiti, kajti njena sestrčna in posebna ji priljubljena prijateljica, bogata kakor ona, le nekoliko mlajša, ktero je prav iz serca rada imela in spoštovala, ji ravno to misel odkrije in potrdi. Ta zlahtnica bila je mlada preblaga Rimljanka, Neža imenovana. Neža je imela kakih dvanajst do štirinajst let in bila je iz bogate, stare plemenite rimske rodovine. Lepe zunanje podobe bila je

Neža popolnoma omikanega, pa tudi tako mičnega, prijaznega, priljudnega, lepega in nedolžnega vedenja, da jo je vse rado imelo, vsi so jo ljubili in spoštovali, visoki kakor priprosti, kteri koli so jo poznali. V hiši njenih staršev je vel duh miru in prijaznosti, duh vdano-sti, duh vesele in radovoljne pokoršine, in vez prave ljubezni vezala je gospodo in služabnike, proste in sužnje, ker hiša ta bila je keršanska, da si tudi za tako pred svetom še neznana. Hudo, ljuto preganjanje je bilo ob tistih časih, in modrost in previdnost keršanska terjale ste, da se ni nikdo brez potrebe in pred časom za takega razodel. Zadosti je bilo, da se kristjanje niso vdeleževali malikovavskih šeg, sicer pa da so na tihem Bogu služili, vero razširjali in cerkev vterdovali. Tudi mlada, nežna, blaga in bogata hči rimljanska, pravi angelj v človeški podobi, Fabiolina sorodnica Neža, ktero verni vsi poznamo in častimo za mučnico in svetnico, zakrivala je dozdej še pred svetom svojo vero, da si tudi je bila vera vir vsega njenega djanja in ravnanja, vse nje obnašbe, zavoljo katere jo je neverni svet spoštoval, še bolj pa kristjan ljubil in častil. Sprelepe lastnosti Nežine priljubile so Fabioli to blago rodovinko, in red, pokoršina, prijaznost, vdanost in ljubezen, kakoršne so se v hiši Nežinih staršev vidile in razodevale, so jo navdajale z občudovanjem in še bolj vezale njeno serce na ljubo, drago Nežo. Ljubezen in spoštovanje sestrčne, občudovanje hišnega reda in razmerja in neki čutljaj, da jo zlahtnica Neža v blagem, visokem mišljenju in čudovito lepem vedenju zelo zelo prekosuje, vse to budilo je Fabiolo, da si misel od človeške duše in njene neumerljivosti iz spomina več izbiti ne more. Neža, tako blaga in zverstna Rimljanka, veruje, da ima človek dušo, in pa neumerjočo, to ji běli glavo!

Ko Fabiola to prevdarja, zve v drugem pomenkvanju s Siro, svojo sužnjo, da ni le duša neumerljiva, temuč da je tudi neka nadzemna oblast, kteri se mora vse podvreči, kar je. Ona zve, da človek ni le zavoljo svojega zunanjega početja odgovoren človeški družbi, postavi, pravičnosti, samemu sebi, ampak tudi viši nadzemni oblasti, in pa da tej oblasti ni le odgovoren s svojim zunanjim djanjem, ampak tudi odgovoren po svojem znotranjem, po svojih mislih in željah; ona zve, da je ta nadzemljaska oblast začetnik vsih reči, večno, neskončno, povsodno in vsevedno bitje, bitje, kteremu se tudi naj skrivnejša reč ali misel prikriti ne more. Fabiola, neverna in visoka Rimljanka, stresne se groze presunjena pri misli, da ni le sama priča svojih misel in želja, da je bitje, ji se neznani Bog, ki jih ve in sodi. Modrijanka premišluje govorico, ki jo je imela s sužnjo, in bolj ko jo premišluje, bolj se ji vse verjetno dozdeva. Večkrat se se pogovarja Fabiola s Siro ter marsikaj zve, med drugim tudi to, da moramo hudo z dobrim povračevati in sovražnike ljubiti, pa tudi sploh le dobro in pravo delati; toraj da so mnoge djanja, kakoršne Rimljani med ne-

navadne in nadjunaške štejejo, dostikrat že same na sebi dolžnost za vsakega človeka, kaj pa da po razmeri, kolikor in kakor ga vežejo. Zvedila je, da mora človek samega sebe zmagovati, svoje strasti krotiti in se npravno blažiti, ven in ven pa v imenu Njega in zaradi Njega, ki je začetnik in stvaritelj sveta in vsega, kar je.

(Konce nasl.)

Mašnik pri altarju.

Dvojno darilce, pastirjem*) in kristjanskim ovčicam ob enem.

XVI.

Mašnik kelh izplakne, briše;
Glej, z dišavami žene
Grejo na groba svetišče,
Dokler še ni bilo dne.
Mašnik kelih zagrinjuje;
Jezus je od smerti vstal.
Odrešenje oznanjuje.
Ker se jim je prikaz'val.

Ko mašnik sveto kri zavžije, nekoliko premišljuje v vsi hvaležnosti neizrečeno srečo, ki jo je prejel v vživanji sv. rešnjega Telesa in sv. Kervi, nato v kelih nekoliko vina vzame in na tihem moli: *Kar smo z ustimi prejeli, o Gospod, naj nam bo s čistim srcem zavržito, in ta časni dar bodi nam rečno zdravilo.* Sloviti cerkveni učenik sv. Avgustin pravi, „de se pri Božji mizi le tisti pravično nasiti, kateri se Jezusovega duha, s tem de ga posnema, deležnega stori.“ Ta nebeški dar tedaj, ki ga tu na svetu prejemamo, nam bo le takrat tudi za večnost koristil, če ga v Jezusovem duhu, v njegovi resnici in svetosti pre-

jemamo. Ko smo pa Jezusa v svoje serce sprejeli, mislimo, de nam druge nobene želje ni potreba zunaj te edine, de bi ljubeznjivi Jezus tudi vedno v sercu prebival in bil z našim telesom in kervjo zedinjen; torej prosimo tudi po besedah mašnikovih Boga za to neizrečeno gnado, rekoč: *Troje Telo, Gospod, ki sem ga zavžil, in tvoja Kri, ki sem jo pil, naj se z mojim srcem sklene, in daj, de ne bo nobenega pregrešnega madeža v meni, ker sem s čistimi in svetimi skrivnostmi poširljen; ki šiviš in kraljuješ od vekomaj do vekomaj. Amen.* Očiščenje keliha in opiranje perstov je pa mati katoliška Cerkev zato zapovedala, ker ona veruje v resnično pričujočnost Telesa in Kervi Jezusa Kristusa pod podobo kruha in vina, in v ravno to pričujočnost tudi v naj manjši drobtinici presvete Hostije in v naj manjši kapljici rešnje Kervi, de ne bi brez omenjenega očiščenja keliha in pa perstov Jezusovemu telesu in pa kervi kaka nespodobnost se pripetila. Umivanje perstov pa pomeni notranjo čistost, katere smo se z zavžitkom Telesa in Kervi Jezusove deležnih storili, zato pa tudi molimo, de bi to presveto Telo in Kri v sredi našega serca ostalo, in de bi se tudi naj manjši pregrešni ostanek iz serca popolnoma izbrisal. — Med tem, de mašnik kelih pokriva, prenese strežnik mašne bukve na listno stran, ter se verne in na evangelijski strani poklekne, mašnik pa, ko kelih pokrije in na sredo altarja postavi, gre na listno stran k mašnim bukvam.

(Dalje nasl.)

Pogovor od posta.

(Dalje.)

In ravno to je, česar naj bi zaničevalci posta dobro pomnili in doslednje spoznali, da prestop te zapovedi v resnici ni majhna reč, ampak pogosto in po okolisinah prav hudo in veliko zadolženje. Zakaj Eleazarjevim besedam primerno tudi slavni papež Benedikt XIV v svojem apostolskim listu „Non ambigimus“ med drugim naravnost pravi, da prelomljenje postne zapovedi ni samo velik greh ter izvir in vzrok mnogih kazni in nadlog, s katerimi Bog ljudstva tepe in pokori, temuč da je zvesto spolnovanje te zapovedi zastava in znamenje, po katerem se od sovražnikov križa Kristutovega ločimo. In v ravno tem pomenu in zadevi terdi enako tudi sv. Janez Zlatoust, da tisti, ki postno zapoved prelomijo in zaničujejo, nimajo vere v Kristusa, in jih torej ne samo slabe in mlačne kristjane, ampak celo nevernike imenuje. *)

Ako je pa temu tako, in se zraven spomnimo še na omenjene besede sv. ap. Pavla: „Ne pogublaj z jedjo svojega brata, za ktere ga je Kristus umeril“ (Rim. 14, 15.), in: „Ako jed pohujša mojega brata,

stergit purificatorio partem cuppae, per quam sumsit ss. Sanguinem, premens exterius cum pollice partem Purificatorii, et intra cuppam aliis digitis alteram illius partem. Tum immittens Purificatorium ad fundum cuppae similiter illum exsiccat, semel aut bis gyRANDO calicem.

Postea Calicem in loco sua super Corporale depositum vestit purificatorio, sic ut extremitates hinc et inde pendeant; super illud autem manu sinistra Patenam et dextera Pallam apponit. Tum Calicem sic vestitum sistit in cornu Epistolae, moxque utraque manu plicat Corporale, vertens primo partem illius anteriorem, secundo partem posteriorem, tertio partem lateralem jacentem versus cornu Epistolae et quarto partem versus cornu Evangelii. Accipiens autem sinistra manu bursam et super mensam ante se eam deponens, Sacerdos dextera manu caute in eam immittit Corporale. Quo facto dextera accipit Calicem, quem locat in medio Altaris, tegitque velo, et super velum tandem bursam, ita ut illius apertura respiciat ipsum Celebrantem.

*) Gl. Biblioth. der kath. Kanzelberedt. V B. S. 70.

*) S. Ss. Sanguine sumpto Sacerdos Calicem et Patenam super Corporale deponit, haud retracta ab eis manu et paulisper quiete in meditatione ss. Sacramenti. Deinde dicit secreto: *Quod ore sumpsimus* etc. et retenta sinistra manu cum Patena super Corporale, dextera Calicem e medio Altaris extra Corporale sed super Altare, versus cornu Epistolae, ita tamen, ut altare minime tergat, ministro porrigit, qui vinum in Calicem infundit, donec Celebranti pro purificatione satis videbitur. Post haec manum retrahens, ad medium Altaris vinum in Calice levi agitatione circumagit, ut dispersae colligantur guttulae, et deinde purificationem ex eadem Calicis parte sumit, per quem ss. Sanguinem hauserat, unico itidem haustu. Patena interim sub mento posita, ut in sumptione Sanguinis.

9. Quo facto, Patenam super Corporale versus cornu Evangelii deponit, et Calicem in locum solitum. Deinde accipiens cuppam Calicis sex inferioribus digitis utriusque manus, ac pollicibus indicibusque super eundem Calicem junctis, procedit ad cornu Epistolae, exhibita prius Cruci reverentia, et elevatum sustinens Calicem extra Corporale, sed intra Altare pollices et indices prius vino deinde aqua in majori quantitate, a ministro infusus diligenter abluit super medium Calicis nihil dicens. Ablutis digitis Sacerdos Calicem collocat super Altare extra sed prope Corporale in cornu Epistolae, et facie ad Calicem super Altare positum versa excussisque super Calicem digitis, dextera Purificatorium sumit advertens, ne aliqua gutta super Altare decidat, et cum Purificatorio pollices et indices utriusque manus extergit, dicens interim submissa voce: *Corpus tuum Domine* etc. Abstersis digitis deponit purificatorium in locum solitum juxta Corporale et junctis ante pectus manibus, pollice dextro super sinistrum posito ut ante Consecrationem revertitur ad medium Altaris, ubi Cruci caput inclinat. Tum accipit purificatorium, cujus medium ponit super indicem manus sinistrae, ita ut utraque pars purificatorii hinc et inde pendeat supra manum; apponens autem illud infra mentum, dextera accipit Calicem per nodum, quem semel tantum ori admovet ad sumendam purificationem.

10. Deposito Calice in locum suum super Corporale Celebrans tenens hinc et inde Purificatorium utraque manu, eo labia sua abstergit. Deinde sinistra tenens Calicem elevatum per nodum, illumque paululum inclinans versus cornu Epistolae, inprimis ab-

ne bom jedel mesa vekomaj" (1 Kor. 8, 13.), in zlasti na znameniti izrek Jezusov: „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik.“ (Mat. 18, 17.) — ako je temu tako, pravim, je po tem takem zvesto spolnovanje postne zapovedi tako rekoč poskušanja in tehtnica naše vere v Kristusa. In potem, mili Bog! kam smo prišli? kje je pri toliko kristjanih, zlasti nekterih stanov še katoliška zavednost, kje je tista vera, brez katere ni mogoče Bogu dopasti in ne zveličanim biti! (Jan. 3, 18. Hebr.; 11, 6.) Sej smo dan današnji že prišli do tod, da, kakor je premnogih sram, se očitno kot katoliške kristjane kazati in ob Marijinem zvonjenji opoldne ali zvečer se odkriti in moliti, se enako tudi ali sramujejo v pričo družih o postnem dnevu postno jesti, ali pa tega tudi že nikakor več v greh ne štejejo, — in v resnici ni zapovedi, ki bi se tako splošno, tako prederzno in brezvestno prestopovala, kakor ravno cerkvena postna zapoved.

Kdor tega ne verjame, naj stopi postni dan o času obeda v katero imenitniših gostivnic kacega večera, bodi si tudi slovenskega in katoliškega mesta, in vidil bo, da razun kacega duhovna, priprostega kmeta ali terzana malokdo postne jedi vživa, in bilo bi mu v resnici misliti, da je zašel v družbo samih bolnikov, ali obnemogelcev, ali pa — terdih nekatoličanov. Utegne se mu tudi zgoditi, kakor pred kratkim nekemu v eni imenitniših gostivnic slovenskega mesta, da postni dan, ko tirja postno jed, mu strežaj vender le mesno prinese, in na ponovljeni opomin, da je danes postni dan, zadnjič gostivničar sam smehljaje odgovori: „V resnici danes je petek, pa ne zamerite gospod, na to se zares nisem spomnil in ne mislil, zakaj izmed mojih gostov nihče postnega ne je in se pri meni sploh postne jedila ne pripravljajo.“ Nekako sramoten in pobit je gost neki šel od ondod in v drugo gostivnico, kjer so bile sicer postne jedila pripravljene, katerih samih pa, kolikor je vidil, mnogih pričujočih gostov nihče ni rabil, razun on in neki duhoven.

Toliko zanikarno se, lejte, dandanes spolnuje postna zapoved med izobraženim svetom, tako malo mnogi spoštujejo cerkev in njene postave! —

Vse take mlačne in slaboverne kristjane, učene in priproste, bogate in revne zaničevavce postne zapovedi silno osramotuje verl deček v nekem francoskem mestu, od kterege Debusi pripoveduje: Bil je sin staršev, kakoršnih da se Bogu smili, je dandanašnji preobilno, ki se za postno zapoved niso zmenili in so skozi leto brez razločka meso jedli. Pripravljaj se je v šoli za prvo sv. Obhajilo in se spovedniku obtožil, da je tudi on po izgledu svojih staršev postno zapoved prelomil. Spovednik ga podučil in mu pové, kako naj se v prihodnje obnaša. Pervi petek po navadi spet meso na mizo prinesó, toda deček se ga ne dotakne. „Zakaj ne ješ mesa?“ ga oče vpraša. „Zato ker je petek, oče, in mi cerkvena zapoved pripoveduje v petek meso jesti,“ odgovori lepo pohlevno otrok, in prosi naj mu kosček kruha za kosilo dajo. Oče, ves serdit, ga ukaže v samotno izbo zapreti in prepové celi dan mu drobtince kruha ne dati. Pokorni otrok urno vboga in se nikakor in nič ne pritoži. Materi se pa pridno dete smili, skrivaj mu jest prinese in mu očita, zakaj da je očetovemu in njenemu povelju nepokoren, ter ne je, kar se mu dáje. Kako pa se ona začudi, ko ji pobožno dete odgovori: „Ako bi mi bili oče kaj ukazali, kar bi smel storiti in bi ne bilo prepovedano, gotovo bi tudi precej vbogal. Nisem se jim iz nepokorsine ustavil. Oče so mi ukazali, da moram celi dan tukaj ostati in brez jedi biti, in hočem jim pokoren biti, pa tudi cerkvi moram pokorsino skazovati in ne jesti mesa. Nikar mi tedaj ne zamerite, mati, da tega ne vzamem, kar ste mi prinesli.“ Ta lepi in modri odgovor materi oči odpré, osupnjena iz izbe hiti, serčno ginjena in jokaje teče očetu povedat, kaj se je zgodilo. Oče sam začuden, osramoten in ginjen spozná, da je njegov mali sin

bolji in modrejši, kot on. K njemu tedaj hiti, ga serčno objame, svojo slepoto in nerodnost spozna ter se poboljša.

Nikar se torej ne motite gospodje, ta reč je res bolj tehtna in resna, kakor bi si kdo na prvi pogled mislil, sicer bi omenjene Kristusove besede: „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nejevernik in očitni grešnik“, nobenega pravega pomena ne imele; in to tem bolj, ker ravno zaradi posta res celo krivoverci in neverniki take mlačne in slaboverne kristjane osramotujejo. Krivoverni odločeni stavoverci namreč in neverni Muhomedani neki svoje mnogo ostreje poste silno natanko in zvesto spolnujejo. Zares, tistim katoličanom, ki se imenujejo in tudi hočejo veljati kot udje kat. cerkve; pa vender cerkveno postno zapoved brez premisla lomijo, zaničljivo in prederzno govorijo od nje in od takih, ki se je zvesto derže, posebno takim katoličanom bi utegnulo enkrat spodleteti in se ne jim dobro iziti! (Dalje nasl.)

Rožice, ki je vsaka cekina vredna.

Za kaj moli apostolstvo molitve v mescu vinotoku.

Glavni namen je zopet za vsak dan: Da bi se katoliški duh budil, obvaroval in množil po nemških (in sploh avstrijskih) odrediših napravah za olikanje. Ta namen se ponavlja, ker je dobra odreja mladine tako silno tehtna in potrebna reč. Akoravno je tretjina mesca že pretekla, vender zavoljo celote vse dni povzamemo; naj pa družniki k dotičnemu dnevu vselej enega poprejšnjih privzamejo, in se bode nekako domestilo.

1. dan; praznik: Roženkranska nedelja. Moli za spreobrnjenje protestanske Nemčije; za velike potrebe neke držine; za nekatere priporočene osebe.
2. Sv. Leodegar (sv. Julijan). Moli za kersanske vladarje; za več spreobrnjenj; za odpravo pohujšanja po kerčmah.
3. Sv. Gerard. Moli za dve veliki potrebi neke duhovske hiše; za obvarovanje malih otrok pred pohujšanjem.
4. Sv. Francišk Seraf. Moli za avstrijskega cesarja; za redove sv. Franciška, zlasti za dobre novince neki provincii.
5. Sv. Placid. Moli za red sv. Benedikta; za več oseb v stiskah.
6. Sv. Bruno. Moli za kartazijanski red; za spreobrnjenje grešnikov v svoji fari.
7. Sv. Marka papež. Moli, da bi sv. Oče že skorej zmagali svoje sovražnike; za bolnike svoje fare.
8. Sv. Brigita. Moli za potrebe tirolske in kranjske dežele.
9. Sv. Dionizij. Moli za svoje rojake, ki so raztreseni po svetu, zlasti v Ameriki.
10. Sv. Francišk Borg. Moli za neko semenišo; za spreobrnjenje zagrešene mladosti.
11. Sv. Emilijan. Moli za nekatere priporočene fare; za razširjanje misijonov.
12. Sv. Maksimilijan. Moli za kersanske vojake; za štajarsko deželo.
13. Sv. Edvard. Moli za spreobrnjenje angleške dežele; za odvernjenje solske mladosti iz nevarnih stanovanj ali kvartirjev.
14. Sv. Kalist. Moli za stiskano cerkev na Laškem; za obilen sad sv. leta v ljubljanski škofii; za posebne potrebe nekterih duhovnov.
15. Sv. Terezija. Moli za ženske redove; za duhovno moč in stanovitnost ženskemu spolu na Slovenskem sploh, zlasti za tiste, ki so v velikih nevarnostih.
16. Sv. Gal. Moli za katoličane na Švicarskem; za

- uboge sirote na Slovenskem; za spreobrnjenje starih grešnikov v svoji fari posebno.
17. Sv. Hedviga. Moli za katoliške cerkev na Poljskem in Rusovskem. Za spreobrnjenje tistih, ki božje rope delajo.
 18. Sv. Luka evangelist. Moli za avstrijske škofe; za drugoverce na Kranjskem; za bravece, pisavce in vrednika „Zgodnje Danice.“
 19. Sv. Peter Alkontarinski. Moli za zatertje spotikljivih spisov in podob; za umetnike, da bi vsem svojim delom vtiskali keršanskega duha.
 20. Sv. Janez Kancij. Moli za razkolniško gerško cerkev; Slovencem za stanovitnost po spovedi.
 21. Sv. Ursula. Moli za redove sv. Ursule; za tiste, katerih nedolžnost je ali bo to leto v nevarnosti; za nekatere ranjce osebe.
 22. Sv. Marija Saloma. Moli za spreobrnjenje judov, še zlasti tistih, ki v našo deželo zahajajo.
 23. Sv. Janez Kapištran. Moli za spreobrnjenje protestantskih pastorjev in poglavarjev, in za spreobrnjenje velikih grešnikov, zlasti v tvoji žlahti in tvoji deželi.
 24. Sv. Rafael. Moli za duhovne; za bolnike; za učnike.
 25. Sv. Krišpin in Krišpinijan. Moli za rokodelce; za družbe rokodelskih družetov.
 26. Sv. Evarist papež in mučenec. Moli za cerkev v Mehiki; za slovanske izselce; za mnoge priporočene.
 27. Sv. Frumencij. Moli za vse katoliške misijone; za vterjenje vere v vikiših stanovih po slovenskih deželah.
 28. Ss. Simon in Juda. Moli za razširjanje apostolstva molitvinega; za odvernitev nespodobnega vedenja v cerkvah in pri cerkvah.
 29. Sv. Narcis. Moli za odvernitev hudih bolezen; za ubožne in obupljive; za poživljenje sv. vere pri kupčijskem ali trgovskem stanu.
 30. Zvel. Alfons Rodriges. Moli za slovensko duhovstvo, zlasti za svoje dušne pastirje, za spovednika itd.; za tiste, ki apostolstvo molitve razširjajo; za ponižanje tistih, ki sovražijo vero in duhovstvo.
 31. Sv. Volbnik. Moli za ranjce ude apostolstva; za katoličane na Parskem in Badenskem; za tiste, ki so bili tukaj spregledani, in za tiste, ki se želé v duhu v molitev priporočiti.

Naj lepši plajš.

Lep je bil plajš, kterega je prerok Elija dal svojemu učencu Elizeju, kakor nam pripoveduje sv. pismo, in ga tako zaznamoval svojega naslednika; lep je bil tudi plajš, ki ga je bogati Boc ogernil revni Ruti, ko jo je v svoje varstvo vzel; lep tudi je bil plajš persijskega kralja, v kterem je Estero sprejel; lep je plajš, kterega mašnik nosi pri popoldanski Božji službi: — ali lepši še, veliko lepši, naj lepši vsih plajšev je plajš — kristijanske ljubezni. Lepši in dražji je ko plajši vsih kraljev in cesarjev.

Jezus sam govori: Kadar pride Sin človekov v svojem veličastvu..., se bodo zbrali pred njim vsi narodi in ločil jih bo, kakor pastir loči ovce od kozlov. Ovce si bode postavil na desnico in kozle na levo. Takrat poreče tistim ob desnici: „Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta! posedite kraljestvo, ktero je vam pripravljeno od zacetka sveta. Zakaj bil sem lačen, in ste mi dali jesti; žejen sem bil, in ste mi dali piti; ptujec sem bil, in ste me pod streho vzeli; nag sem bil, in ste me oblekli... In ko se bodo tem besedam čudili, jim bo odgovoril: Resnično, vam povem, kar ste storili kteremu teh mojih naj manjših

bratov, ste meni storili!“ Tako bode Bog poplačeval tiste, ki rabijo plajš kristijanske ljubezni. In sveti Martin, ko je v hudi zimi našel na pol golega reveža na cesti, je segel po sablji in polovico svojega plajša revežu odrezal, da se ogerne. Po noči pa se hrabremu vojšaku prikaže Jezus, mu kaže odsekani kos plajša ter reče: „Martin me je oblekel.“

Veliko jih je, ki vsaki dan prav po nepotrebnem ali celo po nevrednem poženo lep denar. Kaj imajo od tega? Težko glavo, bolen želodec! Drugim se domá válja obleke na kupe, da jim trohni, ali na golega reveža se ne mislijo ne. Oj koliko dobrega bi vsi ti lahko storili, in marsikak „Bog poverni!“ iz hvaležnih ust sirotice ali vdove bi jim bolje teknil, kot ne vem kaj. Pa morebiti kdo poreče: „Kako bom še druge redil, ko imam sam komaj naj potrebnjšega, kako druge oblačil, ker meni samemu težko težko za obleko gre in moj plajš tudi ni tolik, ko Martinov, da bi ga mogel polovico dati revežu?“

Če tedaj tvoj plajš ni tolik, da bi še druge z njim pokrival, pa vzemi plajš v duhovnem pomenu, plajš kristijanske ljubezni in pokriva z njim duhovne slabosti in reve svojega bližnjega. Glej! ta plajšek je pa dosti velik za vse slabosti tvojih sosedov. Če vidiš, da je Janez pregloboko v kozarec pogledal in da v svoji neizrečeni zgovornosti marsikaj zine, kar se ravno ne spodobi, nikar ne teci od hiše do hiše in ne razglašuj slabote sosedove, temuč vzemi plajš bližnje ljubezni in pokrij jo. In če te kdo sreča, ki se repenci nad Janezom in grozi, reci mu: „Glej prijatelj! Janezu se je ponesrečilo. Vroče je, in v vročini vsaka kapljica v glavo stopi. Sploh je prav pošten človek.“ Se vé, da drugi dan smeš Janeza posvariti: prijatelj, mu porci, včeraj se ti je nekaj primerilo, kar se ne spodobi in je tudi v kvar tvojemu zdravju in premoženju. Pazi pazi, da se ti več kaj takega ne pripeti.

Kakega drugega tvojih sosedov je zapeljala hudoba, da je spravil sebe in kako drugo stvar v sramoto. Nikar ne teci po vasi: ali ste slišali, ali veste kaj je ta in ta storil? Vzemi plajš kristijanske ljubezni in pogerni sramoto svojega bližnjega in misli si: tudi jaz sem slab človek, Bog vedi, kam se zabredem! Vsi smo grešniki; o Bog usmiljeni me obvaruj! Obvaruj mene in druge! Če bodeš tako ravnal, se bo tudi tebe usmilil bližnji in tvojo slaboto ogernil s plajšem ljubezni. Sej naš gospod in Zveličar sam pravi: „Kakor bodete merili, tako se vam bode odmerjalo.“

Tega nismo samo prijateljem dolžni, ampak slehernemu brez raločka, tudi sovražniku in ptujcu; kajti vsaki človek je naš bližnji.

Kako gerdo in pregrešno pa je djanje tistih, ki nalaš za bližnjim (časih celo za dušnim pastirjem) lazijo, da bi nad njim zapazili kako slaboto. Če le naj manjšo stvarico vjamejo, koj jo veselja krohotuje se zatrosijo na dolgo in široko; — reveži pa bruna v lastnem očesu ne vidijo, tudi ne vedo, da je Noe blagoslovil sina, ktera sta s plajšem zakrila očetovo slaboto, da pa je preklel Kama, ki ni rabil plajša svete ljubezni.

Plajš tedaj keršanske ljubezni, s kterim zakrivamo telesne in dušne reve bližnjega, je naj lepši, naj dražji plajš, on je tisto ženitvansko oblačilo, ktero moramo imeti, če hočemo kedaj v nebeško kraljestvo priti (Mat. XXII. 11....). (Po kath. Kirchenztg.) Z—č.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Nektere misli o slovenskem Berilu za osmi gimnazijalni razred.

„Kdor čaka, dočaka; ta pregovor se je vresničil tudi pri berilu za VIII razred, ki smo ga že več let željno pričakovali in je nam ravno te dni v roke prišlo. Veselimo se ga, dasi tudi morebiti ni tako, kakor bi ga bili radi; — tako „Glasnik.“ Pač res; l. 1850 je prišlo na svetlo berilo za I in l. 1865 za VIII gimnaz. razred! Da posamne

berila niso med seboj v nobeni pravi ne notranji ne zunanji zvezi, se jim vidi na prvi pogled. Malo nam je všeč celo poslednje, ktero ima dva dela: v I „Zgodovina“, v II „Izgledi iz sedanje slovesnosti.“ — V Predgovoru, kjer se govori na 2 listih o začetku, o zvezi staroslovenskega slovstva z novim, o pisavi, in o rabi prvega (zgodovinskega) dela, bi se bilo smelo pač povedati, da je v Ljubljani tretje sveto pismo slovensko, ktero je počelo izhajati l. 1856, l. 1863 tudi izšlo. Zgodovina staroslovensčine je stisnjena skorej vsa na eno stran. Za branje je izgled a) od stvarjenja z Miklošičevo po gajici vstrojeno prepisavo, b) od rešitve Mojzesove, c) egiptovski Jožef prodan, d) zgubljeni sin, in e) Vesna iz Gregorija bogoslovca. Ker imate berili za VI in VII razred „Mojzesovo zahvalno pesem“ po Klančniku in Ravnikarju novoslovenski, bi se bila staroslovenska prav lepo podala v VIII, da razvidijo učenci dotične razlike. Žal nam je, da je izmed brzinskih spomenikov natisnjen le II, in da še ta ni natisnjen cirilski, ker tako se vse bolje kaže zveza s staroslovensčino. Nepotrebno so manj znane besede, ker jih pri prejšnjih sestavkih tudi ni, in ker je to reč učiteljeva. Zversteni so potem spominki po stoletjih. Iz XV veka je očitna spoved brez zgodovinskega pojasnjenja, in z malo primerno prepisatvijo. Iz naslednjih vekov so najpred čertice zgodovinske iz življenja in djanja nekterih slovenskih pisateljev, in potem izgledi njihove pisave. Malo, premalo jih je, in še pri teh se zavrača (p. pri Kopitarju, Jarniku, Koseskitu) na prejšnje berila, kar se nam ne zdi prav. Zakaj ni nobenega izgleda iz Koseskovih pesem, p. iz Slovenije njegove itd.? Kakor je objektivno zaznamnjano djanje Koseskovo, tako subjektivno je popisano djanje Prešernovo. Celo pomenljiv je v njegovem življenju stavek: „Saj tudi soluce ni brez madežev.“ — Pri Vernetu je samo povedano, da je umrl 29. julija 1861. Izmed narodnih pesem je le stara Pegam pa Lambergar — brez vse zgodovine. —

Še veliko manj nam je všeč pa II del: „Izgledi iz sedanje slovesnosti.“ Zakaj neki so a) v znanstveni knjigi nekteri sestavki brezimeni, in pravim pisateljem celo prenašeni (p. Ravnikarjeva „Antiohova smert“); b) zakaj spisi le malokterih pisavcev, in ravno tistih po več sestavkov (p. Bilc, Krek, Levstik, Navratil, Vilhar) brez posebnega izbora in različnega obsežka; c) čemu so v tako malem berilu in za VIII gimnazijski razred smešnice, pripovedke (p. Medved, avinja in lisica, kaj si pripovedujejo od oža itd.), iz narovoslovja toliko. (Nekaj o vidri, Sobol, Jegulja električna itd.), Življenje po stepi južno-amerikanski, Vraze —, celo priproste pesmi: Pastirska, Otročje leta itd. Ali učenci kaj višega in boljšega niso zmožni? Ali slovenska književnost boljšega nima? Kako lepe so nektre česke čitanke za višo gimnazijo! Kako učene in kako mične ter podučne so sploh nemške berila! Učencem, katerim se razlagajo visoki in umetni spisi Horacijevi in Tacitovi, Platonovi in Sofoklovi, Schillerjevi in Klopstokovi... bi se smeli privoščiti tudi višoci in umetniški spisi iz slovenske slovesnosti, da ne bi pogledovali eni zasmehovaje eni omilovaje na slovensčino sploh. Učencem, od katerih se zahteva, da so zreli in da gredo poterjeni po svetu ter kažejo, koliko da so se naučili v srednjih šolah, pa se daje v poslednjem slovenskem berilu tako malo izverstnega in značajnega! Dolgo je izhajalo, reči moramo, ali še prevred nam je v tej obliki izšlo! Resnicki.

Iz Ljubljane. V pravdi dr. Isleiba zoper g. P. pl. Radiča, da poslednji neke poprave ni cele in nespremenjene v „Triglav“ sprejel, je gosp. Radič po c. k. ljublj. deželni sodni nezadovolžen spoznal in dr. Isleib mora poverniti pravdne stroške. — Deželni odbor ljubljanski je bil željo sprožil, da zaloga šolskih bukev naj doma bode: po ministerskem povelji je torej ravno danes v Ljubljani posvetovanje zastran te reči. K temu posvetu je deželno predsedništvo privzelo nekaj mož iz deželnega odbora in

iz tergovske odbornice. — Gimnaz. šole v Mariboru se pričnó 15. vinotoka. Šole v ljubljanskem licealnem pa se menda začnó še le 3. listopada. — V nedeljo (8. vinotoka) je v cerkvi č. oo. frančiškanov pel novo mašo č. o. Erenfrid Kar. Zupet, rojen Ljubljčan. G. Jan. Tomazin, šentjaskopski mestni kaplan, je novomašniku pridigal in v prav lepem govoru vernim razložil, kako so mašniki dušni očetje, zavetniki in sodniki. — Te dni je prišel iz Drinopolja naš rojak g. Francišk Cerar, iz družbe resurekcijonistov, in gre zavoljo oslabiljenega zdravja v boljši obnebe v Rim k svojim duhovnim bratom. Pripovedoval je, da spreobračanje grekov zmira napreduje, pa bi še bolj, ko bi bilo dosti delavcev. Duhovni misijonarji se zavoljo Bulgarov poprijemajo slovenskega obreda. Ljudstvo je nevedno, pa polno dobre volje, kakor slovenski narodi sploh, kadar jih sprideni ljudje ne podpihujejo.

Iz Krašnje. — 26. sept. o jutranji zarji jelo se je gibati na vsih potih v moravski fari in v okolici njeni, in hiteli so ljudje od vsih strani s planjav in dolin nakvisko proti visoko v gori stoječi podružnici moravski, ne veliki, pa prijazni cerkvi svetega Križa. Pod zvonom te podružnice, le kake minute proti zahodu, stoji kmetiška hiša, pri Vehovcu, in ta hiša je rojstna hiša kmetiškega sina, ki si je edino s svojim junaštvom in s svojo bistro glavico pridobil plemeniti stan baronski, in z ozirom na okolišine tačasne je hitro in še mlad postal podpolkovnik topniški. Ta slovenski kmetiški sin je po vsem izobraženem, učenem svetu slavno znani baron Juri Vega, rojen pri sv. Križu v moravski fari l. 1754, in umrl 48 let star na Dunaju 26. sept. 1802. Neke nejasne, skoraj bi rekli skrivnostne naznanila po časnikih so nam pravile, da temu slavnemu rojaku našemu se bode postavil zasluženi spominek in sicer na dan njegove smerti, tedaj v torek po svetem Matevžu, in pa ravno v rojstni njegovi hiši in pri cerkvi svetega Križa. Pričujočim biti pri tej slovesnosti bilo je ljudem vzrok, da so se zbirali v toliki obilnosti.

Spominek je dvoje tablic, ena iz vlitiga železa, s pozlačenimi čerkami latinskega napisa, za cerkev odločena; druga lesena za rojstno hišo z napisom slovenskim. Gosпода, ktera sta ta spominek oskerbela, bila sta, kolikor se je zvedilo, eden Nemec in Slovenec drugi; Nemca ni bilo k slovesnosti, bil je menda bolan, Slovenec pa je bil nazoč in biva v moravski fari, in sicer prav pri svetem Križu. Spominek, sam na sebi ne svetičin, je še zadosten za ta kraj, kamor se redko kdaj kak ptujec zgubi. Kar je pa več vredno od omenjenega spomineka, je od ene strani o tej priložnosti sprožena misel, katera se je že nekako utelesila, misel namreč: neumerljivemu Vagu vrđen spominek postaviti v Ljubljani, in morda tudi v Lazah pri železnici, od koder derži pot k svetemu Križu; in od druge strani veseli dokaz, kako da tudi naš narod svoje slavne može ceni in spoštuje, kajti bilo je med ljudstvom veliko izobraženega sveta obojnega spola, med njimi kranjski pervaki milega našega slovenskega naroda: gospodje dohtarji: Janez Bleiweis, Lovro Toman, Etbin Henrik Kosta, župan ljubljanski, in naš Podgorski. Pričujoča sta bila tudi gospoda: Henrik Palka, Moravan in vojaški duhoven polka baron-Gerstnerja, in nek drug gospod častnik topničarski, rojen Čeh, pa tudi več domačih duhovnov, katerih dva sta prav od daleč prišla.

Kar slovesnost samo tiče, bila je ob devetih slovesna peta maša, peli so jo gospod Janez Toman, dekan moravski, kateri so tudi med mašo verno ljudstvo nagovorili in mu prav umevno in svitlo pojasnili pomen slovesnosti, poslednjič pa so še z zbranim ljudstvom molili za slavnega rojaka, ranjkega Jurja Vega, za vso njegovo zlahto, za vse mertve moravske fare, in sploh za vse verne duše v vicah. Po slovesni peti maši ste bile še dve tihi maši, kateri sta brala vojaški duhoven g. Palka in, ako se ne motimo, gospod profesor Miha Peternel. Po maši pa smo se podali na pot proti rojstni hiši Vegovi.

Na tem potu so godli domači godci; za godci je šel

edini moški zlahtnik ranjkega barona Vega, kmet Peterka, v rokah z eno zgorej omenjenih tablic. Njemu ob straneh nosila sta dva moška dva velika venca. Za njimi so šli rodoljubi slovenski, in za temi se je gnjetlo ljudstvo. Pridiši na prostorno dvorišče rojstne hiše se ljudstvo vstopi v okrogu, in tu nagovori z nalaš v to poskerbljenega zvišanega kraja vse pričujoče naš g. dr. Bleiweis; za njim govori g. dr. Lovro Toman, državni poslanec in sloveči, serčni, neprestrašeni naš boritelj in branitelj; tretji pa govori gosp. Kajetan Huber, fajmošter čemšenjski.

Bleiweis, enako gospodu dekanu Tomanu, je zbranemu ljudstvu poglobitvniši zadeve iz življenja našega Vega ob kratkem razložil. To je bilo potrebno, ker cerkev sv. Križa je bolj cerkva, in zato veliko ljudstva ni moglo slišati govora g. dekanovega. Potem pa je govornik s krepko besedo povdaril, da je kmetiški stan vse časti vredni stan, da je tako rekoč steber, na katerega se vse drugo opira, in da so tudi v tem stanu bistre glavice, kar nam priča ravno današnja slovesnost, kajti obhajamo danes spomin barona Jurja Vega, kateri je rojen bil v tej priprosti hiši ko kmetiško dete, katerega slavni spomin pa bo živel, dokler bo kaj znanstvene vednosti na svetu.

Dr. Toman je omenil pomen tega dneva, našteval slavne močje, rojake naše, ki so sicer že v večnosti, pa še zmiraj slove in sloveli bojo, ter spodbujal in vnel nazoče vse, naj ljubijo in spoštujejo reč domačo, svoj materni jezik; kajti spoštovanja vreden ni, kdor zaničuje in zanemarja domače reči.

Fajmošter Huber, tretji govornik, pa pripoveduje, da duhoven, ki je Jurja Vega kerstil, je bil kaplan moravški, da je tudi on, govornik sam, ko nekdanji moravški kaplan, pred dvajsetimi leti pokopal enega Vegatovih zlahtnikov; da se je Vega izverstno učil v Ljubljani, in da je pozneje Turke pri Belem-gradu čez Savo podil, kakor tudi, da je Vega bil, ki je razkazal laž starega latinskega pregovora: „Inter arma silent musae“, ker doveršil je ravno on v sredi vojske na vojnem polju eno svojih klasičnih knjig.

Konec govora izroči govornik ključ od skrinje, katero je Vega ko dijak v Ljubljani imel, mestnemu županu ljubljanskemu gosp. dr. Kosta-tu v varstvo in obljubi v kratkem tudi skrinjo zgodovinskemu društvu poslati. Ko so bili končani govori, vsi trije izverstni, vrežejo godci cesarsko in glasno se poje med veselimi šumečimi živijo- in slava-klici. Po tem pojó nazoči dijaki v sredi veselega ljudstva še nekatere slovenske, med tem pa zazvoni poldne, vse potihne in moli, in po molitvi se razkropé na vse strani.

Ostali smo bili le samo bližnji duhovni z gospod dekanom moravškim, zgoraj omenjenim g. častnikom in vojaškim duhovnom gosp. Palkam, z nami pa gg.: Bleiweis, Kosta, Podgorski, Peternel in Toman. Čast. gosp. Matevž Markovič, tamošnji duhoven v pokoju, nas je prijazno pogostil, med obedom pa so se glasile in verstile napitnice, da je bilo kaj. Med drugimi veljala je ena vsi armadi avstrijski, in še posebno topništvu, katerega slavni ud je bil nekdanj Vega. Napitnico to odzdravljala sta čeversto in prijateljsko Severoslovana gg. častnik topniški in Palka, in segel je tu Sloven na jugu Slovanu na severju v roke v znamenje bratovske ljubezni in vzajemnosti, pa tudi v znamenje nepremakljive zvestobe slovanske do vladne naše svitile hiše pod žezlom Franciška Jožefa, cesarja našega.

Z Gorenskega, 6. vinotoka. — Ali si bil, predragi bravec, preteklo roženkransko nedeljo pri Materi fari v stari Loki? Če si bil, rečem: blagor Tebi! zakaj kar si tam vidil in slišal, moglo Ti je napolnovati dušo Tvojo z radosti polnimi čutili, ako Ti le še bije živo srce v persih Tvojih; — kipeti je moglo Tvoje notranje pri vtisih, katere z besedami imenovati bi se zastoj trudil, kajti izrazov za take občutke je komaj zmožen jezik človeški. Česa se pač nisi zamogel prepričati in učiti ta dan v srečni stari Loki nad ondoto zgotovljeno in posvečevano novo dekanjsko

cerkvijo? Ako si gledal s telesnim ali duhovnim očesom, povsod si vidil lepoto, povsod krasno olepšavo, povsod zamaknjeno občudovanje, povsod znamenja pobožne darežljivosti, povsod zadovoljnost in veselje brez mere. Spoznati si mogel ta dan po svojem telesnem očesu, kaj vse si zmislil bistri človeški um; kako zamorejo žive vmisljije pri neumornem trudu postati živa resnica; kakih slavnih zmag je zmožna terdna človeška volja; kake bogate darove so po eni strani pripravljene bogoljubne in vnete duše pokladati na altar Gospodov, in kako zopet po drugi strani pekoče skerbi, vroči znoj in kervavi žulji, opiraje se na tehtne besede: „pri božjih delih je božji blagoslov“, postavijo sveto domovje v čast Najvišjemu. — V živih slikah pa je tudi zamoglo gledati Tvoje duhovno oko poleg mnogo visoko-pomenljivih svetih obredov gotov resnico: kako res nastopi po dolgem težavnem dnevu vročega truda in britkih skerbi slednjič hladni večer sladkega počitka; vpodobljeno se mu je kazalo, da če bolj se trudi človek v življenji za čast Božjo, toliko lepše bo tudi enkrat stanovanje njegovo tam gori v tako silno zaželeni domovini nebeški. — Pa! zastoj bi se trudil povedati vse, kar človek pri takih in enasih visoko-pomenljivih slovesnostih vidi in čuti, toraj le še enkrat ponovim besede: Kdorkolj si bil roženkransko nedeljo v srečni stari Loki, blagor Tebi! zakaj če imaš le kaj živnega v sebi, ostal Ti bo nepozabljiv ta dan. Tistim pa, katerim ni bilo dano vdeležiti se veselih in globoko-ginljivih slovesnost, naj naslednje verstice saj nekoliko o tem povedó. Le škoda, da mi ni dano, pomočiti pero svoje v sladčice neizrekljivih občutkov ter pisati z njim v serca vsih, kateri našo drago „Danico“ kot svojo ljubo prijateljico v svoje stanovanja sprejemajo in jo beró. —

Naj se pa smem pred vsem saj nekoliko ozreti še nazaj v zgodovino nove starološke dekanjske cerkve. Le-tá je namreč prečudna in zanimiva, kakor je menda malo enakih. Brez vse stvarinske priprave, malo drugače kakor tudi brez denarja, še celo brez izdelanega načerta (le temeljni načert je bil zgotovljen), — pač pa pri mnogih mnogih zavirah, so neustrašeni in pogumni gospod dekan Francišek Kramar spomladi l. 1863*) pričeli zidanje nove cerkve, in — z vso pravico smemo reči — le z ogromnimi svojimi dušnimi močmi so zamogli zmagati tolike skerbi, težave in ovire, katere so jim bile med zidanjem takorekoč vedne in neugnane spremljevalke, in pregovor je bil med nami oživil: „Tako zidati umé in more le eden, in ta so gospod dekan Fr. Kramar.“ —

O daljnem zidanju sprelepe te cerkve so mnogi domači in tudi vnani časniki prav pogosto govorili. Pa kaj bi tudi ne? saj bi bili imeli skoraj vsak teden o tem kaj novega povedati. Če je le količkaj dni preteklo, da nisi dela vidil, že si se mogel čuditi, kdaj se je to in uno napravilo in naredilo. Vidoma je rastlo novo poslopje iz tal; iz revne priprave so se snovale lepote, ki se danes v prekrasni podobi nove cerkve začudenja osupnjenemu ogledovalcu pred oči stavijo. (Konec nasl.)

V Mariboru pri „besedi“ v Slomšekov spomin in s to priliko so že dobili toliko, da so naložili v ondoto hranilnico 210 gld. To bo majhno zernce, iz katerega ima toliko izrasti in se namnožiti, da se spodoben spominek postavi ranjcemu mil. škofu Slomšek-u, ki je toliko storil za cerkev, narod in narodnost ter je bil na vse strani najboljši duša, ki se zamore misliti. Lamoričiere-a, ki se je za sv. Cerkev vojskoval, so sv. Oče med drugim s tem počastili, da so naročili njegovo in štatvo dva dopersnika ali bistj.

*) Glejte, verli Prifarci! da nad svojo novo cerkvijo med drugim napravite tudi pomenljivi spominek osemnajststo-letnice, kar so bili Slovenci pokristjanjeni po sv. Mohoru in Fortunatu; — tavižent-letnice prihoda slovečih naših apostolov sv. Cirila in Metoda; — in štiristo-letnice ustanovitve slavne ljubljanske škofije? — Bi se li ne zamogli na nove altarje kam postaviti kipi imenovanih svetnikov, kakor tudi sv. Nikolaja ko škofijskega patrona?

Gotovo bodo tudi Slovenci serčno radi pripomogli, da se spomin ohrani temu za Cerkev in narod enako zaslužnemu katoličanu in Slovencu.

Po Poharju štajarskem je bil 5. t. m. sneg padel. **Iz Gorice.** Naše duhovne vaje so se prav dobro izšle. Ako ravno so bile le laškega jezika duhovnom napovedane, se nas je vendar tudi več Slovencev njih vdeležilo. Bilo nas je sicer malo pričujočih (friulski oddelek naše nadškofije je namreč majhen), ali to ni opoviralo dobrega duha in gorečnosti, s katero so bili pričujoči navdihovani. Milostivi knez vikši škof so bili ves čas pričujoči, so se vsemu na tanko podvergli, kar duhovne vaje od pričujočih tirjajo, ter so s tem kaj spodbudovaven izgled dajali.

Vodnik duhovnih vaj, v. č. oče Spangaro iz Jezuitskega reda, je imel 14 govorov, kateri so bili prav ginjaivi in podučljivi.

Zapopadek meditacij je bil ta le: Kako potrebno in važno je premišljevanje večnih resnic; — človekov namen; — greh sploh — in greh naš; — vzroki pregrešnosti; — sodba; — zgubljenis in; — Jezus naj lepši izgled čednosti; — vstanovitve sv. Rečnjega Telesa; — lepota in sladkost božje ljubezni. —

Konzideracije so bile tri in bilo je v njih govorno od molitve, čistosti, in miru.

Govorilo imenovanega očeta Jezuita je bilo mirno, ginjaivo in mično; — brez posebne ponaše, brez govorniških posebnih zasukov je prav po domače razlagal, in s tem slehernega, še preden si je mislil, iz navadne človeške raztresenosti in lahkomiselnosti na pot reznega premišljevanja svojega dušnega stanja pripeljal.

Z naj boljšimi dušnimi čutiljeji in naj terdnejšimi sklepi smo dokončali čas duhovnih vaj, polni hvaležnosti do očeta vse milosti in nebesih, do svojega višjega pastirja našega knezo-nadškofa, kateri so nam k vajah priložnost dali, in do v. č. o. Spangaro-ta, vodja duhovnih vaj.

Komniška dekanija na Krasu. (Konec.) Naj še nekoliko opomnim od nove cerkve v Škerbini, — katero so mil. knez vikši škof posvetili, kakor sem že omenil. — Na Škerbini je neki že v 12. stoletju cerkev stala. Stara tedaj je bila poprejšnja cerkev, in pa premajhna. Ni toraj miroval sedanji duhovni oskerbnik škerbinski, v. č. g. Jožef Mozetič, da je dosegel od c. k. ministerstva dovoljenje novo cerkev zidati. Privoljeno mu je bilo v ta namen iz cerkvene zaloge 4641 gld. Soseska je dodala 3369 gld., zraven tega opravljala tlako peš in z vozom in tudi veliko lesovja dala. Ko so delavci cerkev podirali, so našli v kamnitnem oboku zvonikovih vrat napis vsekani: „je zidal v letu 1563 Anton Jasber.“ Cerkev pa, kakor je opomnjeno, je bila veliko starejša.

Na starem zvonu je bilo zapisano: „Mater Dei memento mei, — opus Sassari 1564.“ Popravljen je bil zvonik, kakor kaže napis na vratih: „sub Revdo. Blasio Comini parrocho, sub administratione Joannis Zolla, et Filippi Fakin 1623.“

Nova cerkev je v laški (talijanski) zidavi postavljena z visocimi okni, zlo svetla, kakšnih 15 sežnjev dolga in 6 široka. Znotranje oprave še nima. Škerbeti bo treba, kadar se napravi, da se s cerkveno zidavo skoz in skoz vjema.

Popisal sem za zdaj, kolikor mi je znanega; drugikrat pa kaj več. — Spremili smo mil. kneza nadškofa, svojega ljubljeneega duhovnega očeta, iz reifenberške farne vasi tje do Dornberga. In kakor se je strel iz možnarjev s svojim gromom razlegal proti Gorici in tako rekoč njih Prezvišenost spremljal, tako so dobrega Očeta spremljale tudi naše želje in serčne vošila: „Bog Vas varuj povsod zdrave, vesele in zadovoljne.“ Bog nam spolni naše želje!

V Terstu je duhovska družba sv. Križa v pomoč duhovnov imela 14. u. m. sveto mašo za žive in mertve brato in potem svoj letni zbor v zakristii stolne cerkve pod pred-

sedništvom mil. škofa. Pričujočih je bilo 28 družnikov. Od 21. grudna 1864 do 10. kim. 1865 je pristopilo 13 naslednjih preč. gg. na novo: Vinko Dubrovič, Jož. Miandrušič, Jož. Orbanic, Jož. Ursic, Ant. Devetak, Mat. Sila, Pavel Slobic, Blaž Šloser, Pet. Svetlin, Miroslav pl. Gebel, Ant. Skapin, Mat. Dekole, Fr. Bernardi. V zboru samem so bili sprejeti 3 gg.: Lor. Viezzoli, Mart. Vodin in Jan. Legat. Tedaj je vseh skupaj 147. Umerla sta pretečeno leto gg.: Mart. Križman in Andr. Zdešar, za ktera so se mertvašnice opravile. Poterjen je bil prejšnji odbor in vstanovljene nekatere pravila zastran opravi za ranjcini itd. (Škof. list.)

V Terstu jih je od 28. kim. do 3. vinot. 12 zbolelo za kolero in teh čez polovico umerlo.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Razne novice. Dr. F. Zimpel, vodja neke nemške železnice, ki pa ni ne katolik ne protestant, kakor sam pravi, je pred nekaj časom v Frankobrodu klical vesoljni svet na križarsko vojsko. Kaj? na križarsko vojsko? — Tako je! prebrisani gospod dohtar nam pripoveduje kar modrega obraza, da se je že davnej poprijel te velikanske misli in tudi načrt napravil za luko, ktera bi se imela napraviti v Jafi, kakor tudi za železnico od ondod do Jeruzalema in Betlehema. Te načerte je osebno predložil turškemu ministerstvu v Carigradu, kakor dalje pripoveduje, ter dovoljenja prosil temu delu. Turška vlada mu na to ni odgovorila, toraj kliče kristijane in jude na križarsko vojsko, da se turku siloma vzame sveta dežela. Obrača se najprej do vladarjev, potem do kristijanov sploh. „Od protestantov, pravi, vsaj od nemških, ne pričakujem dosti ali celo nič ne, od vas katoličanov pa pričakujem, da mi priskočite k težavnemu početju, — da najprej prigovarjate ji duhovniki z gorečo besedo k težavnemu temu delu, in pa zmiraj in pri vsaki priložnosti, kajti združeni moči nič zopervati ne more.“ Lepa naloga! ... Najposled se obrača do judov: „ste bogati, pravi, ste mogočni, pomagajte! potrudite se, da vas zopet vpeljamo v deželo vaših očetov!“ ... Komu tedaj bode naprava v prid: vladarjem, katoličanom, ali judom? — Duhovstvo mladoboleslavskega orkoga je pri c. k. poglavarstvu prošnjo vložile, da naj bi se pri legitimaciji ali pozakonitvi nezakonskih otrok namesto sedanje težavne poprešnja vravnava povernila. — Že imenovani „fenianci“, skrivna družba, ki hoče Irce rešiti angleškega jarma, niso le samo katoličani, ampak tudi irski protestantje, — kar je katoličanov, so nar bolj izmed tistih, ki zanemarjajo ss. zakramente in Božjo službo. Fenianstvo je torej ena naj bolj žalostnih zaderg, ki jih je satan kdej nastavljal katoličanom na Irskem, pravi „Unita.“ Pod videzom domorodstva namreč utegnejo ti svojeglavci svojo domovino na novo okervaviti in naj več škodo in nevarnost napraviti svoji pravi domorodnosti, katoliški veri. — Po nekterih mestih južne Francije kolera precej hudo razgraja, kakor v Masillii, v Arles-u, posebno pa v Tulonu, in drugod. V Masillii je po ces. ukazu odstavljen policijski komisar, ker je bil o kolero svoje mesto zapustil. Vstale pa so ondi po nekterih krajih silne nevihte, torej upajo, da zrak ostane čist kuhljivih hlapov. — Tudi na Rusovskem se je prikazala kolera, namreč v Kavkazii, na jutrovnem obrežji. V Poti, v terdnjavi Koštantini, zlasti v Suhum-Kalé jih je že precej umerlo, kakor pišejo petrograjске novine. — Kolera je že tudi v Parizu. V Tulonu je 26. kimovca umerlo 81 ljudi. — Montalembert je pisal te dni osebno pismo baronu Eöt-vöš-u, v katerem z iskrenimi besedami priznava stanovitnost, s katero je Hungarija stala v svojem vstavnem boju. (Unit. cat.) — V Torinu zlasti oo. dominikani slovesno in častitljivo obhajajo roženkransko nedeljo. Opustivši vse drugo omenimo le samo obhod ali procesijo, pri kateri se nosi podobna Matere Božje, pred njo pa gre petnajst stavnici ali

bander, ktere kažejo petnajstere skrivnosti sv. rožnega venca (roženkranca). — Napoleonova vlada je florenški naznanila, da francoske vojake, ki so ob napolitanskih mejah, bode ob kratkem papeževa vojna nadomestila, ker francoska vojna bode vse po malem zapušala papeževe države. Ako bi jih bili zapustili že pred šestimi leti, bi se Pij IX dandanašnji ne nahajal v tako žalostnih okoliščinah, pristavlja „Unità cat.“ — Davkovski minister Sela v Florencii žuga davek na mline. „Unità“ pravi: „To bo naklada desetkrat težji, kakor je bila (poprej) po nekterih laških državah. Sela hoče od tod zajemati čistih sto milijonov. Od vsacega zalogljēja kruha, ki ga bomo pojedli, bomo mogli Sela-tu centezim plačati...“ To so blagri nove „svobodne“ Italije! — Italija dá 56 milijonov lir na leto v loterije! — „Giornale di Roma“ naznanuje nagovor sv. Očeta, v katerem očitno izobcuje freimavrarje, njih zavetnike (protektorje) in deležnike. — Kar veselja človeku serce bije, če prebira amerikske liste zadnjih časov. Koliko veselega tu najde o razširjanji naše sv. vere! Na vsih krajih se vzdigujejo nove kat. hiše Božje, ali jih pa prezidujejo, veksajo, lepšajo; po mestih pa zidajo za katoličane nove šole, bolnišnice, sirotnice itd. Eden tistih mož, ki imajo naj več zasluge o tej reči, so naš gospod misijonar oče Pirc, kateri ravno zdaj vse blage amerikske serca, posebnó pa duhovšino kličejo na pomoč k vstanovljenju društva za spreobrnjenje Indijanov, kterih, kakor pravijo, se nad 100.000 tava v tmini nejevere. *) — V Novem Jorku so našeli zadnjič 1.080.000 prebivavcev in med njimi okoli 250.000 Nemcev. (Kath. Wblt.) — V Čikagi je razsajala pred mescem silna nevihta. Toča je napravila veliko škodo po mestu in na polji; vihar je železnice tako s peskom posul da se nekaj dni kar voziti niso mogli. Veliko jih je strela ubila. (Vahr. Fr.) — Na Švicarskem nekdo nikakor ni hotel svojega otroka dati kerstiti. Ta reč pride pred gosposko, in le-tá tirja kerst, opiraje se na neko staro postavo. To je bil drog v seršenovo gnezdo: „Odbor evangelskega društva“, nekaj pastorej in družih gospodov enake baže se jame na vse gerlo dreti: Od kod taka krivična sila prosti vesti?! ... To so „liberalci“ prave korenine!! V začetku se zaverže besedno izročilo, — za njim se zapdega skoz okno tudi biblija, ki vender kerst jasno zapoveduje! Taka je široka pot v nejevero.

CVETLIČNIK.

Cvetlica.

Lepo cvetě cvetličica na polji,
Dokler jo gorko solnčice ogreva;
Le naglo pa usahne uboga reva,
Če moč viharja tam divjá okoli.

Nje krasni cvet ospě se, in nikoli
Nad njó se radost več ne razodeva;
Le v pičo se živadi še prišteva,
Ki s njo vrvauje po nagonški volji.

Veš, človek moj! da ti si ta cvetlica.
Dokler nedolžna venca te dušica,
Ti solnce milostí nebeške sija, —

Al če v serce prihrumi hudobija,
Na veke preč je cvet in lepótija,
Gorje! igrača si peklenske zmije! —

*) Prihodnjič naznanimo ves list, kakor ga priobcuje naš verli starček v „Kath. Kirchztg.“ 24. avg. t. l.

O solnčnem zahodu.

Kako ginja solnčico zahaja,
Oj, zdaj in zdaj za goro se bo skrilo!
Še enkrat srě nazaj po zemlji milo, —
In gre za milost božjo, — mrak nastaja.

Oj človek moj! naj misel te navdaja,
Ki tu terpiš težave britko silo,
Da vse terpljenje kmalo bo minilo,
Pokaže kmal' ti zadnja se postaja.

Le eno je, kar moraš izpolniti:
Za Jezusom zvesto že tu hoditi;
Njegovi uk naj tvoje bo vodilo.

Ko solnce kdaj sedanje ti zaide,
V deželo boljši tvoja duša pride.
V kateri Solnce večno — bo svetilo.

Memento mori!

Oj! kratko je življenje naše časno,
Podoben človek kaplji je na veji,
Naj je slaboten, ali tud močnejši,
Naj sreča sveti mu temno, al jasno.

Potegne veter smertni napol glasno,
Že gre jih truma proti večni meji,
Nikomur ni osoda nič milejši,
Neredno žanje smert steblovje klasno.

Memento mori! — grozne te besede
Donijo grešniku strašno v ušesa;
Še zlasti lakomnika v skerb topijo —

Pobožnemu so sladke, ker on vé, de
Memento mori mu odprě nebesa,
Kjer vsi pobožni vekomaj živijo.

Fr. Silvester.

Iz Ljubljane. Sliši se, da sveto leto v naši škofiji bode od 15. listopada do 15. grudna. Dolencem neki zavoljo tergatve mesec vinotok ni bil za to pripraven.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofiji. G. Mih. Horvat, duh pom. v Kamniku, pride za duh. pom. in kateheta na uršulinski dekliški glavni šoli v škofjo Loko. G. Fr. Šolar, novoposv., gre za duh. pom. v Prem.

V lavantinski škofiji. Prestavljeni so gg. kaplani: Ant. Klemenčič za provizorja v spodnjo Kungerto; Fr. Rožger k sv. Jakopu v Slov. gor.; Jak. Košar iz Ruš k Materi Božji na Ptujski gori; Jož. Kunaj iz sv. Martina na Pohorji v Žreče. — Umerla sta: čč. gg.: Jan. Vojsk, kurat v spodnjo Kungerto, in Ant. Lipovšek, župnik v pokoji. R. I. P.

V terzaški škofiji. Gosp. Jan. Šust, učenik pastirstva in cerkvenega prava, ki je nedavno na dunajskem vseučilišu dosegel doktorsko dostojnost v bogoslovstvu, je imenovan začasni tajnik škofijski in zakonske sodnije. Gosp. Jan. Svet, duh. pom. v Gimini, gre za duh. pom. v Dolino, na njegovo mesto pride g. Ant. Sajdela iz Laniš. (Škof. list.)

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta Pija IX. Mati daruje tolar (2 gl. st. den.) za-se in za hčer, da bi ji Bog na blagoslov sv. Očetu zdravje dodelil, ako je Njegova sv. volja. — Mati 1 dvajsetico, da bi sv. Oče prosili pri Bogu za „žegen Božji pri hiši in za voljno poterpljenje.“ — Žena 1 gl. 50 kr. sr. želeča na blagoslov sv. Očeta blagoslova Božjega pri hiši, ljubega zdravja in srečno zadnjo uro.